

Toiminnanjohtaja, dosentti Seppo Suokunnas STI 11.11.2003

Autuuden sanomaa ja kolportööriyötä 130 vuotta

Peruskohtia Suomen Luterilaisen Evankeliumiyhdistys ry:n (SLEY historiasta ja luonteesta)

Evankeliumiyhdistys täyttää tänä vuonna 130 vuotta. Marraskuun 13. päivänä 1873 senaatti antoi hyväksymisen yhdistyksen säännöille ja perustamiselle. Uuden yhdistyksen taustana oli 1840-luvun alkupuolella nuoren papin F. G. Hedbergin ympärillä syntynyt evankelinen herätys. Siitä on käytetty nimitystä ”evankeliumin aamunkoite”, autuus kirkastui Jeesuksessa. Autuudesta syntyi ilo. Hedbergin käsityksiin ja uuteen herätykseen liittyivät pian monet muut nuoret papit ja maallikot. Vuosina 1843 ja 1844 tapahtui irtautuminen herännäisyydestä (pietismistä). Hedbergin uskonopillinen löytö merkitsi vapaan armon korostamista Kristuksessa sekä Jumalan sanan merkityksen alleviivaamista. Hedbergin uskonopillinen painopiste oli Kristuksen täytetyssä sovintotyössä. Mitään portaita, armonjärjestystä ei saanut esittää. Juuri Martti Lutherin postillat olivat nuorelle Hedbergille näyttäneet maailman, jossa ei aseteta ehtoja, vaan syntinen saa luottaa armoon, lupaukseen, lahjaan, Jumalan sanaan.

(F.G. Hedbergin elämästä ja työstä, ks. Schmidin elämäkertaa ja Esa Santakarin teoksia, esim. ”Evankeliumin aamunkoiteesta” (1961), ”Niin se tapahtui” (1996) ja varsinkin 2003 ilmestynyttä ”Evankelisen liikkeen synty. F.G. Hedbergin suhde Paavo Ruotsalaiseen”)

Alkava evankelinen herätys tarvitsi järjestettyä muotoa tuekseen. Hedberg ei voi vuosikausia yksin johtaa liikettä. Ennen kaikkea kirjanlevitustoimen yhteydessä eläinlääkäri Anders Silfvast kirjeessään 871 marraskuussa mainitsee ensi kerran yhdistyshankkeesta. Anders Silfvastin, A. O. Sundholmin ja Kleofas Imm Nordlundin kirjeissä F. G. Hedbergille asiaa pohdittiin. Asia kehiteltiin pitkin vuotta 1872 useiden evankelisten pappien keskuudessa. Ryhdyttiin laatimaan sääntöjä ja keräämään nimiä perustamisanomukseen, joka jätettiin Senaattiin 24.3.1873. Allekirjoittajia oli 38 henkilöä, joista 14 pappia, muut maallikoita. Allekirjoittajien joukossa oli myös Kemiön rovasti F. G. Hedberg. Kun anomus oli saanut kaikista tuomiokapituleista puoltavan lausunnon, senaatti lähetti paperit keisarille Pietariin. Sieltä ne tulivat takaisin marraskuun alussa ja Senaatin talousosasto teki lopullisen päätöksen uuden yhdistyksen hyväksymisestä 13.11.1873.

TARKOITUS (lisää säännöistä kohtia, sisältövetoisia)

Sääntöjen 1 §:n mukaan ”Luterilaisen Evankeliumiyhdistyksen tarkoituksena on luottamuksella Jumalan armoon ja apuun levittää ja elähyttävään käytäntöön yleisemmäksi saattaa evankeliumin sanaa”.

2 §: ”Tämän tarkoituksen perille kokee yhdistys päästä levittämällä Piipiaa, pannen sen aina ensisijaan, kuin myöskin Lutheruksen kirjoja ja muita Kirkonopin kanssa tarkoin yhtäpitäviä kirjoja, kirjoituksia ja aikakauskirjoja, sekä niin paljon kuin mahdollista kristillismielisten, asiata harrastavien ja soveliaain kolportöörien (kiertomyyjäin) suullisen todistuksen kautta.”

3 §: mukaan ”Yhdistyksen jäseninä saattavat olla ainoastaan ne, jotka täydestä vakaumuksesta kiinni pitävät Luterilaisen kirkon puhtaasta, Pyhään Raamattuun perustetusta ja sen kaikissa

tunnustuskirjoissa esitellystä opista ja jotka antautuvat Yhdistykseen omalla työtoimellaan, kirjoituksilla, lahjoilla ja testamenteilla ym. avittamaan sen tarkoituksen saavuttamiseksi.”

Tarkoituksensa turvaamiseksi tahtoo yhdistys pitää sääntöjen kolme periaatteellista alkupykälää, jotka siis alleviivasivat tunnustuksellisuutta ja luterilaisen opin merkitystä Jumalan sanan pohjalla, muuttamattomina.

ENSIMMÄINEN HALLITUS

Toiminta ja johtokunnan ym. organisoituminen alkoi heti joulukuun alussa Helsingissä. Puheenjohtajaksi tuli yliopiston rehtori, fysiikan prof. (alkuaan kemiöläinen) Adolf Moberg. Evankeliumiyhdistys oli alusta asti kaksikielinen järjestö. Vasta 1922 SLEY/SLEF jaettiin kielellisellä pohjalla kahtia. Alkoi erillisen Svenska Lutherska Evangeliföreningenin toiminta. SLEF juhlii kanssamme sisarjärjestönä yhteistä alkuhistoriaa.

Johtokunnassa ei ollut kuin kaksi pappia, Liljestränd ja Kl. Nordlund. Muita olivat kauppias Birger Tallberg (varapj keväästä 1874 vteen 1903), tehtailija J. W. Alander, postivirkailija F. I. A. Danielsson, kanttori J. A. G. Hymander, köyhäinkodin esimies E. J. Eklund, räätäli G. W. Rask, eläinlääkäri Aron Silfvast, toimistopääll. apul. K. R. Åkerblom ja kollegiregistraattori eläinlääkäri Anders Silfvast, myöhemmin valittiin pois muuttaneen Danielssonin tilalle rov. J. E. Ahlgren.

Ensimmäinen johtokunnan kokous pidettiin 1.12.1873 Anders Silfvastin luona, joka iloisena kirjoitti: ”Jumala on suuri Siionin Kuningas, sanoo Pyhä Henki profeetta Daavidin kautta. Tämä Siionin Kuningas taistelee seurakuntansa puolesta täällä armon valtakunnassaan. Hän toteuttaa tekojansa eikä kukaan voi hänen valtaansa vastustaa, sillä hän hallitsee valtavasti vähäpätöisten ja maailman silmissä mitättömien jäsentensä kautta. Tästä hänen jumalallisesta hallituksestaan ja ohjauksestaan iloitsen erityisesti saadessani kertoa sinulle iloisen uutisen, että meidän yhdistyksemme, kauan kaivattu sisälähetysyhdistys eli varsinaiselta nimeltään Luterilainen Evankeliumiyhdistys on nyt perustettu ja ensimmäinen kokous pidettiin eilen luonani. (Koskenniemi 1964 s. 47)

ENSIMMÄISET TYÖNTEKIJÄT MAALLIKKOJA

Sleyn palvelukseen otettiin v. 1874 alussa ensiksi vain maallikkoja, arkistonhoitajaksi eli kustannusjohtajaksi Anders Silfvast ja 1876 lehden toimittajaksi J. A. G. Hymander jne. Ensimmäiseksi kolportööriksi kutsuttiin kiertokoulun opettaja A. O. Sundholm ja pian räätäli G. W. Rask ja kiertokoulun op. A. Boberg, suutari K. G. Norrgren, vuonna 1875 kirjansitoja Nikodemus Engström ja lapinjärveläinen maanvilj. Johannes Wiren.

Toimistonhoitajaksi (Km 1927 s. 29 käyttää nimeä ”toimistusjohtaja”) ja kirjastonhoitajaksi tuli 1875 apteekkari Klas Henrik Ekroos ollen siinä vuoteen 1880 (muutti Uuteenkaarlepyyhyn, mutta palasi myöhemmin Helsinkiin ja oli sitten hyvin pitkään johtokunnan pj). Vuonna 1880 otettiin toimistonhoitajaksi opettaja Johannes Roos, joka hoiti tehtävää kuolemaansa asti 1913 ollen mitä keskeisin henkilö tilitysten, kolportööriasioitten ja rakennustoimikuntien osalla. Yliasiamiehen apuna oli ns. toinen asiamies, jota tointa hoiti 1890–99 opettaja Kaarlo Rahikainen. Hänen jälkeensä tointa ei enää täytetty.

KOLPORTÖÖRIT

Säännöissä oli maininta ns. kolportöörien toiminnasta. Siten "Evankeliumiyhtiö" oli alusta alkaen kirjanmyyntiyhtiö, nykyään kustannustoimesta huolehtii oma osakeyhtiö, Sley-Kirjat Oy, jonka Sley omistaa. Kirjojen levittämisen lisäksi miespuoliset kolportöörit saarnasivat. Oikeastaan on sanottava, että vaikka Sley tahtoi olla luterilainen kirjankustannusyritys, siitä tuli pian enemmän julistustoiminnan järjestäjä ja sille tuli alusta asti evankelisen liikkeen leima, liikkeen sisälähetystoiminnan rukkanen.

Oli siis myös naispuolisia kolportöörejä (kolportriser), joka asia on merkille pantava jo Sleyn sääntöehdotuksesta lähtien. Toinen hyvin merkille pantava seikka Sleyn kolportööreistä oli se, että sääntöehdotus esitti heidän tutkimistaan tuomiokapitulissa ja siis lupamenettelyn sitomista sinne. Kuitenkin maallinen viranomainen vapautti Sleyn tästä ja muutti sääntöjä poistaen tuon kohdan. Siten kolportööreille riitti se, että he saavat lupakirjan Sleyn johtokunnalta määräaikaiseksi.

Kolportöörejä otettiin vuosittain toimeen vain muutama,, vuosina 1874–1900 kaikkiaan 66 henkilöä. Heitä kuoli, erosi niin että vuotta kohden Sleyn palveluksessa oli esim. 1880 12 kolportööriä, 1890 19 ja 1900 34 saarnaajaa. Tarkoituksella heitä ei aluksi otettu enempää, vaikka liikkeessä oli saarnaajia paljon enemmän.

Ks. kolportööritoiminnan raamatulliset perusteet: Lauri Koskenniemi, Sanansaattajia s. 142–(1964). Pian Sleyn kolportööritoimi aiheutti kirkossa arvostelua. Tämä pakotti Evankeliumiyhdistyksen perustelemaan maallikkosaarnausta Raamatulla. Se tehtiin vuosina 1880 ja 1884 kolportöörien ohjesääntöjen yhteydessä.

Ohjeitten keskeisissä kohdissa kolportöörisaarna esitetään kristittyjen **yleiseen, hengelliseen pappuuteen** kuuluvaksi ja profetoimisen armolahjaksi: 1. Piet. 2:5, 9 ”pyhä, kuninkaallinen papisto”, 1. Tess. 5:20 ja 1. Kor. 14:39 kehotukset profetoimiseen ja 4. Moos. 11:29 ”Oi, jospa koko Herran kansa olisi profeettoja”

Edelleen haluttiin kolportöörisaarna tulkita Raamatussa mainituksi vapaaksi, Hengen vaikuttamaksi seurakunnan toiminnaksi kuten Kol. 3:16 ”opettajaa ja neuvokaa toistanne” ja 1. Kor. 14:26 ”millä virsi, millä opetus”.

Sitten tuotiin raamatunkohtia, joilla tuettiin kolportöörien esiintymistä puhujana. ”Saarna sanaa” 2. Tim. 4:2; ”puhumme Hengen opettamalla sanoilla” 1. Kor. 2:13; puheen arvokkuus ja moitteettomuus Tiit. 2:7–8 ja oman opetuksensa valvominen 1. Tim. 4:16.

Rohkeasti myös apostoleihin rinnastuvia Uuden testamentin kohtia kuten Luuk. 10:1–2 (apostolien valitseminen) ja Ef. 4:11 ”antoi muutamat apostoleiksi, toiset profeetoiksi” jne. Näihin liittyvät myös varoitukset Jaak. 3:1 (opettajaksi pyrkimisestä varoitus) ja 1. Piet. 4:11 (kehotus puhua Jumalan sanoja).

Viitattiin myös tunnustuksen ja tunnustamisen tärkeyteen Luuk. 12:8–9 ja Room. 10:9–10 kautta. Johtokunta näki kolportööritoimen seurakuntavirkana ja armolahjana (Room. 12:4 Kristuksen ruumis, 1. Kor. 12:5). Erikseen todetaan kuitenkin, että kolportöörin tehtävänä ei ole seurakunnan opetusviran hoitaminen. Saarnaajien on osoitettava arvonantoa seurakunnan opetusviran haltijaa kohtaan, siksi ohjeeksi Tiit. 3:1–2, Ap.t. 23:5 ja 2. Moos. 22:28, 1. Piet. 2:13 (alamaisuus inhimilliselle järjestykselle), 1. Piet. 4:15 (ei sovi sekaantua asioihin jotka eivät kuulu).

Vuoden 1898 ohjeissa viitataan Ef. 4:11, 2. Kor. 3:6 (uuden liiton virka) ja Matt. 9:37–38 (avoin kutsu elonkorjuutyöhön).

Ulkonaisessa mielessä Sleyssä nähtiin, että oikeus ottaa ja lähettää työhön kolportöörejä perustui vapaamielisen kirkkolain 33. §:ään ja senaatin hyväksymiin sääntöihin. Pian jo esiintyi arvostelua, ja ensimmäisessä kirkolliskokouksessa 1876 tutkittiin saarnaajien vocaatiota ja vaadittiin kirkkolain tarkentamista siten, että vieraalla paikkakunnalla saarnamiehen olisi ennen esiintymistään ilmoitettava kirkkoherralle. Tullessa 1880-luvulla asia jäi syrjempään, kun kirkko ja Sley yhdessä tunsivat eriuskolaisuusvaaran. Johannes Bäck esitti kirkollisen myötätullen mukana, että yhdistyksen saarnaajat voitaisiin sitoa kirkolliseen hyväksyntään, mutta yhdistyksen johtokunta ja samoin Julius Engström pitivät johdonmukaisesti kiinni saarnaajien ja yhdistyksen riippumattomuudesta. Vedottiin siihen, että esivalta on hyväksynyt säännöt.

Kun saarnaajien toimilupaa vielä kerran 1893 kirkolliskokouksessa koeteltiin, yhdistyksellä oli myös se perustelu, että sen sääntöjen mukaan opetuksen tuli olla luterilaisen tunnustuksen mukaista, mutta paikallisseurakunnan kirkkoherran alle alistettuna se voisi riippua yksittäisen papin käsityksistä.

(Ks. kolportööreille vuonna 1884 annetuista ohjeista myös kirjassa ”Evankeliumi liikkeellä 1973 s. 98 ja Koskenniemen diss. ja edellä Koskenniemi 1964 s. 142–1529)

Alkava Evankeliumiyhdistys huolehti luterilaisuuden ja kristillisen tiedon leviämisestä sekä kristillisen siveellisyyden vahvistamisesta. Maallikkojen aktivointi tuli myös siten esiin.

Yhä selvemmin tuli 1870- ja 1880-luvuilla näkyviin se, että evankelinen liike on luonteeltaan **maallikkoliike**, vaikka siinä onkin opin korostus vahva ja useita näkyviä pappeja. Mutta jatkuvasti Sleyllä oli pappeja palveluksessaan vain vähän, esim. 1920- ja 1930-luvuilla kotimaassa vain 3–5 pappia johtajan lisäksi. Sley saarnaajien määrä (palkatut ja oto-miehet) joiltakin vuosilta: v. 1900 34, v. 1914 75 henkeä, v. 1926 95, v. 1927 105 (joista 12 palkattua päätoimista), v. 1930 118, v. 1947 158 saarnaajaa. Monet olivat hyvin uskollisia, pitkäaikaisia toimessaan, esim. Johannes Wirén 59 vuotta ja opettaja Antti Pitkänen ota 47 vuotta.

Todettakoon, että myös NYT, Sley täyttäessä 130 vuotta vuonna 2003, evankelisuus on edelleen ennen kaikkea maallikkoliike, vaikka usein mielikuva ja julkinen ja kirkollinen keskustelu maassamme esittää toista. Mielikuva tulee liikkeen opillisesta luonteesta ja Sley muutamista näkyvistä tai ärhäköistä 1980–1990-lukujen teologeista. Miten perustelen sitä, että evankelisuus ja SLEY kuitenkin on maallikkovetoinen liike? Perustelut ovat tässä: a) Sley organisoitunut noin 310 paikallisosastoon (aikanaan jopa noin 400 kpl), joissa nykyään on 15.300 jäsentä, he ovat maallikkoja. b) Yhdistyksen palkkalistoilla on ollut vuosikymmeniä piirisihteereitä eli maallikkajulistajia. Pappeja on enemmän ollut vasta 1970-luvulta alkaen. Yhä edelleen on piirisihteeri-instituutio käytössä. c) Jo kauan ennen sotia koulutettiin saarnaajia, nykyään koulutettuja ota-saarnaajia ja ota-työntekijöitä (vuonna 2003) on virallisella lupakirjalla noin 280 henkeä, joka lienee enemmän kuin muissa liikkeissä.

Yhdistyksen hallituksen (johtokunnassa) jäsenistä on pappeja ollut 1940-luvulta vuoteen 2003 asti suunnilleen puolet (vuonna 1982 vain 1/3). Johtokunnassa on ollut lisäksi monia naisteologeja, heidät mukaan laskien teologeilla on selvä enemmistö, tällä hetkellä 12 jäsenestä 8. Hallinnon tällä tasolla maallikkoja ei ole siis valtaenemmistöä. Mutta jäsenistöstä tietenkin varmaan yli 90 % on maallikkoja ja alaspäin piiritasolla kaikissa on maallikopuheenjohtaja. Piirihohtajana toimiva palkattu työntekijä on v. 2003 maallikko 8 piirissä ja pappi 4 piirissä, yksi avoinna. Varsinaisista piirityöntekijöistä 12 on maallikkoa ja 7 pappia tällä hetkellä (2003). Kolportööriperinne elää siis

edelleen. Kun jätetään kansanopisto ja ulkokentillä olevat pois, saadaan Sley'n kotimaassa olevien päätoimisten työntekijöiden määräksi 11 teologia ja noin 30 maallikkoa. Edelleen siis maallikkovetoinen liike. Tästä puuttuvat ne n. 280 oto-saarnaajaa. Lähettikunnassa papit ovat selvästi vähemmistönä, kustannusyhtiön palveluksessa ei ole yhtään pappia, joku naisteologi/lehtori on. Edelleen on selvää, että Sley on maallikkovetoinen.

EVANKELIUMIJUHLAT

Palataan historiaan 1800-luvulle ja evankeliumijuhlien kasvuun. Hedbergin ympärillä oli ollut herätystä ja kokoontumisia, jotka toteutettiin paitsi kirkossa jumalanpalvelussaan kuuntelemalla, raamatunselityksiä ja häitten, hautajaisten, kastejuhlien ja virkaanasettajaisten yhteydessä. Tai kokoonnuttiin Turkuun tai muuhun kaupunkiin markkinoiden aikaan.

Helsingissä ja Turussa 1860-luvulla pidettiin evankelisia seuroja vuokratiloissa, Helsingissä esim. Viiskulman ”Karvarin kirkossa”. Varsinaisia seuroja ja raamatunselityksiä ryhdyttiin liikkeenä enemmän pitämään 1870-luvulta alkaen, varsinkin suurissa kaupungeissa. Toisaalta esim. Nikolainkirkossa saarnasi tulisieluinen nuori pappi Kleofas Imm. Nordlund. Rukoushuoneen rakentamiseen palaan.

Kun kolportöörejä oli palkattu, he ryhtyivät kesäaikaan kiertämään myös maaseutua ja järjestivät evankeliumijuhlia. Niinpä 1880-luvulla muodostui ja levisi eri puolille maata EVANKELIUMIJUHLAINSTITUUTIO, siis Sley'n paikallisten kanssa järjestämiä lähetys- ja evankeliumijuhlia paikkakunnittain ja maakunnittain. Näissä juhlissa evankelisen liikkeen ”hedbergiläinen” uskonkäsitys, persoonakohtainen elävä uskontodistus ja uskoon kutsu sekä lähetystietoisuuden levittäminen ja kirjojen myyminen esillä. Tämä vahvisti liikkeen asemaa samalla kun taisteltiin eriuskoisia vastaan (Suomeenhan tuli baptismia ja muita vapaakirkollisia liikkeitä). Näin SLEY puolusti kansankirkkoamme. Kirkko ei sitä kuitenkaan aina tunnustanut vaan vuosisadan vaihteessa yhdistys oli kovan kritiikin alla maallikkosaarnaajiensa tähden sekä ns. koko maailman autuuden opin (avaraa evankeliumia) tähden.

Evankeliumijuhlien organisoimiseen vaikutti erityisesti ensimmäinen Evankeliumiyhdistyksen vuodesta 1884 palkkaama pappi, Johannes Bäck. Hänen tittelinsä oli silloin yhdistyksen yli-asiamies. Johannes Bäckin seuraajia eli Sley'n johtajia ovat olleet, ottaen vain pitempiaikaiset mukaan. Julius Engström 1890–98, Alfred Johannes (Hannes) Bäck 1898–1904, L. L. Byman 1904–1906 (hoiti jo v:sta 1900 sihteerinä ja kaikkien valiokuntien työssä mukana ollen hallintoa ja taas v:sta 1906 jatkoi oto-sihteerinä vuoteen 1922 ja lisäksi v:sta 1908 alkaen myös otoli-asiamiehenä), Jacob Immanuel (Manne) Bäck 1906–1908, Kauko Veikko Tamminen (1923–46), Toivo Rapeli 1947–1973, Lauri Koskenniemi 1973–1981, Reijo Arkkila 1981–1991 ja Seppo Suokunnas 1991 alkaen ja edelleen. Pääasiassa siis varsin pitkään olleita johtajia, koska 130 vuoden toiminnasta on ollut vastuussa lähinnä 10 johtajaa. Lisäksi on ollut muutama lyhytaikaisia johtajia tai oto-toimenaan työtä hoitaneita (Byman, Takala ym.)

Johannes Bäck s. 31.10.1850 Uusi-Kaarleby, +28.1.1901 Tyrvää

Yo 25.5.1867 Vaasan lukiosta, teol. erotutk 16.5.1870. Vihittiin papiksi 19,5 vuoden iässä "saatuaan ikävapautuksen" 29.6.1870.

Lappajärven khran apulaiseksi 1870 → Hän tuli herätykseen luettuaan Hedbergin Teko-opin kumoamisen ja Prätoriuksen Hengellisen Aarreaitan. → Syntyi seurakunnassa herätystä, kun J. Bäck omaksui evankelisen uskonkäsityksen. / Puoliso 8.11.1871 → Vaasassa Hilda Charlotta Bäckström (s. 12.8.1849)

- Vaasan vt.khra 1.7.–1.9.1873, jolloin vt.komministeri, vakinainen 1.5.74–1.5.1878.

Bäck erosi Uuden Kaarlebyn kappalaisen virasta 30.4.1884 ja hänestä tuli SLEY:n ensimmäinen yliasiamies 1.5.1884 (kesäkuussa Helsinkiin) –1.12.1889. Sitten Tyrvään kirkkoherra 1.12.1889 – + 28.1.1901 Tyrvällä. Johannes Bäck oli myös edusmies valtiopäivillä 1891 ja jäsenenä kirkolliskokouksessa 1893.

LA P S I A : 1) Alfred Johannes Bäck 1872, 2) Hilda Maria 1874, 3) Jakob 1876, 4) Kristian 1878, 5) Edit Augusta 1879, 6) Anna Suoma 1881, +1886, 7) Elsa 1883, 8) Gerda 1885, 9) Anna 1888, + 1889, 10) Elna Magdalena 1891.

Bäckin Kirjallista työtä:

LEHTITYÖ: Sanansaattajan (1878-), Sändebudetin (1878–84), Kristillisten Sanomien ja Kirkollisten Sanomien (1892–93) toimittaja.

KIRJOJA: Kasteen sakramentti 1880 / Terveellinen Oppi 188x / Muukalaisten kotielämä 1887–88, 19 painos nykyään / Kristinoppi 1891 / hengellisiä lauluja Sionsharpan ja Siionin Kannel

Kuinka evankeliumia on saarnattava?

Johannes Bäckistä tuli 1870-luvulla Pohjanmaan evankelisen herätyksen kärkimies. Hänestä tuli myös äärievankelinen, julistuksen objektivismia (Lauri Koskenniemi) edustava pappi. "Kaikille oli saarnassa julistettava yleinen anteeksiantamus, koska kaikki ovat kasteessa uudestisyntyneitä Jumalan lapsia. Silti epäuskoinen hukkuu, koska hylkää vapaan armon. Epäuskoista ei kuitenkaan voida auttaa uskomaan selvittämällä, että hän on perkeleen lapsi, mutta sen sijaan hänen on saatava tietää, että Taivaallinen Isä Kristuksen tähden yhä pitää häntä lapsenaan. Tällöin voi käydä niin, että perkele menettää "ottolapsensa". (LK diss. s.100).

Keskustelu em. aiheesta käytiin 2.7.1884 Sley'n johtokunnan jäsenten kesken Anders Silfvastin kotona. Kyseltiin, kuka on autuas Jumalan lapsi. J. Bäck toisti usein esittämänsä, että kaikki ihmiset ovat Jumalan lapsia, ja heidän syntinsä jo ovat anteeksi annetut. Rov. J. E. Ahlgren sanoi siihen, että Bäckin ajatus muistuttaa sitä harhaoppia, että helvetissäkin on vain niitä, joiden synnit ovat anteeksiannetut. J. Granö luki F. G. Hedbergin protestin (ks. tekstiä julkaistu 1990-luvulla Sley-Kirjat, johdanto silloin kirj. S. Suokunnas), joka päätettiin myös julkaista Sley'n lehdissä. Kuitenkin J. Bäck oli päättänyt olla julkaisematta sitä, koska arveli Hedbergiä johdetun harhaan, sen sijaan Bäck palautti protestin Kemiöön Hedbergille, joka antoi sen Granölle. Taustalla voi olla myös Hedbergin ja Bäckin välinen kriittinen keskustelu Viipurissa 19.6.1884 ja Hedbergin tyytymättömyys Bäckin Sändebudetin ja kirjojen julkaisupolitiikkaan, jossa Bäck leikkasi pois kehotuksen sanat.

Johannes Bäckin asenne tai paremminkin tapa ilmaista evankeliumin yleistä lahjaa muuttuu vuodesta 1884. "Enää Bäck ei puhu yleisestä vanhurskauttamisesta Kristuksen kuolemassa eikä alleviivaa kaikkien kastettujen – epäuskoistenkin – todellista uudestisyntymistä ja Jumalan lapseutta. Hän puhuu mieluummin vanhurskauttamisesta uskon kautta ja kastettujen uudestisyntymisestä uskossa." (Lauri Koskenniemi 1973 Ev. liikk. s. 13) Vapaakirkolliset aatteet uhkaavat kirkkoa ja siksi SLEY tunnustuksen korostajana aletaan kirkossa mieltää positiivisemmin. Bäck yrittää koota kirkollisesti ajattelevien rivit. Samalla hän yrittää muokata liikkeen miesten asenteita suosiollisemmaksi kirkkoa ja papistoa kohtaan.

Yliasiemiehenä Bäck vaikutti suuresti 1) Sley'n asemaan ja 2) kolportöörien sekä 3) juhla-instituution kehittymiseen. Bäck itse oli lahjakas puhuja ja hänellä oli suuri työtarmo. Bäckin tultua Sleyhyn sai eri paikkakunnilla haaraosastojen juhlien vietto vauhtia. Valtavia määriä ihmisiä kokoontui evankeliumijuhliin eri puolilla. "Ja saarnatoiminta Helsingissä elpyi melkoisesti Johannes Bäckin työn kautta." Palava rakkaus evankeliumin oppiin.

Härmän kokous, liikkeen kriisi 1890-luvulla – kysymys julistuksesta

Kun tutkimme autuuden saarnaa evankelisessa liikkeessä, emme voi ohittaa sitä tapahtumaketjua, joka huipentui Härmän kokoukseen vuonna 1895.

J. Bäckin laatima Härmän kokouksen kutsu, Sanansaattaja 1.9.1895 s. 207

Huomautus

Kauan aikaa on ollut eripuraisuutta ja kiistaa evankelisten kesellä. Todellista aihetta siihen on ollut; mutta paljo riippunee myös epäluuloista. Asema vaatii selvitystä. Joko on täydellinen rauha totuuden perustuksella rakennettava, tahi on väli julkisesti rikottava. Epävarmuus tässä suhteessa ei käy enää päinsä.

Tätä asiaa ajatellen ja toivoen parasta ovat muutamat evankelisen suunnan miehet päättäneet kokoontua Heikkilän taloon Ala-Härmän pitäjässä keskiviikkona ensi tulevan syyskuun 12. pnä kl. 2 j.p.p. keskustelemaan kaikista polttavista kysymyksistä. Kokoukseen ovat kaikki evankeliset tervetulleet. Raamatunselityksiä pidetään. Heikkilän talo on Woltin aseman läheisyydessä.

Tyrvää 21. pnä Elokuuta 1895.

Johannes Bäck

ITSE HÄRMÄN KOKOUS

Siinä muodostui 3 ryhmää, vapaitten maallikoitten (Lohikoski, Liljeroos ja Esa Paavokallio) vasemmisto, Sley'n miesten keskusta ja Kirkollisten Sanomien pappismiesten (Troberg, Johannes Granö) oikeisto. Evankeliumiyhdistystä kokouksessa edustivat papeista yliasiemiehet Johannes Bäck ja Julius Engström ja saarnaajista toimistonhoitaja Johannes Roos ja saarnaajat Pietari Kurvinen, Johan Westeback ja Perä.

SLEY oli samassa leirissä vapaitten (siis Sleyhyn kuulumattomien, mutta evankelisten) maallikoitten kanssa silloin, kun puolustettiin koko maailman autuutta.

SLEY oli oikeiston kanssa silloin, kun vastustettiin antinomismia. Mutta kun Sley ei vielä tuolloin (muutaman vuoden päästä kyllä) selvästi hylännyt vapaita maallikoita (Lohikoski, Lax jne), yhdistys koettiin kirkollisen linjan vastustajaksi. Tosi asiassa Sley oli ja myös sen jälkeen yhä selvemmin keskustassa.

Seurauksena oikeiston eli Kirkollisten Sanomien pappismiehiä erosi SLEY:stä (khra K. A. Troberg, past. K. A. Hilden) ja SLEY taas teki pesäeroa irrallisiin maallikkosaarnaajiin, joilla oli taipumus antinomismiin. SLEY:lle itselleen oli tärkeää säilyttää koko maailman autuus -oppi eli yleinen vanhurskauttaminen ja vapaan armon julistus sekä sanoutua irti harjoista (esim. antinomismi). Mutta tämä maksoi Sleylle, koska merkittävän pappisryhmän lisäksi menetettiin saarnaajien ehkä paras edustaja K. J. Rahikainen Lähetykseuraan ja kirkon taholla myös Sley sai ”löyhän” ja varottavan suuntauksen nimen. Yhdistys joutui kirkolliseen isolaatioon eli eristäytymiseen. Laineet löivät korkeina eikä seurakuntapapiston taholla eikä aina edes tuomiokapituleissa ollut malttia tarkata sitä, oliko Sleyn pappien ja saarnaajien kanta tunnustuskirjojen mukainen vai ei.

Todettakoon, että Sleyn toinen kärkimaallikkopuhuja lähetyssaarnaaja Pietari Kurvinen, joka oli ollut sydämeltään vasemmistoa, sanoutui irti vapaista maallikoista ja kiirehti nyt keskustaan eli Yhdistystä kannattamaan entistä kiinteämmin. Lunastus, lunastus -korostus ei vienyt häntä antinomismiin.

Johannes Bäckin selvitys Härmän kokouksen asioista Sanansaattaja nro 22 /15.11.1895 s. 257–kirjoituksessa "Kuinka ja kenelle on Kristuksen evankeliumi saarnattava?"

"Yllä oleva kysymys näyttäneen ensi katsannossa tarpeettomalta. Mutta kun tietää, mimmoisia olot meidän maassamme tätä nykyä ovat, täytynee myöntää semmoisen kysymyksen olevan, ei ainoastaan oikeutetun, vaan vielä päälle päätteeksi polttavan. On näet juuri tämä kysymys, joka tätä nykyä hajottaa evankelisia ja erittäin muutamissa paikoissa on matkaan saattanut hyvinkin arveluttavia häiriöitä. Tämä ikävä tosiseikka on antanut minulle aiheita likemmin tarkastamaan otsakirjoituksena olevaa kysymystä.

Kuten Sanansaattajan lukijat tietävät, on kaikki Jumalan sana sisällykseltään joko lakia tai evankeliumia. Kummassakin puhuu Jumala ihmiselle, laissa muuttumattomana pyhytenä ja vanhurskautena, evankeliumissa muuttumattomana rakkautena. Pyhyytensä Jumala ilmoittaa laissa ihmisen suhteen niissä vaatimuksissa, jotka Hän on asettanut tämän Hänen kuvaksensa alku-peräisesti luodun olennon eteen. Vanhurskautensa Jumala ilmoittaa niissä uhkauksissa, joilla Hän ihmistä uhkaa, jos ei tämä, uskollisena korkealle alku- ja tarkoituspäällänsä, täsmälleen täytä Hänen vaatimuksiansa. Koska nyt syntiin lankeaminen on tehnyt tämän ihmiselle mahdottomaksi, on lain suoranainen vaikutus, kun se sattuu ihmisen omaantuntoon, että ihminen oppii tuntemaan syntinsä ja Jumalan kiivailevaa vihaa synnin tähden. "Laista synnin tunto tulee", sanoo siitä syystä apostoli Paavali. (Näin siis BÄCK kirjoitti).

Härmän kokouksen seurauksena tuli evankelisen liikkeen **sisäinen hajaannus**: 55 pappia ja 3 lähetyssaarnaajaa erosi yhdistyksestä. Sley puolestaan erotti Laxin, Liljeroosin, Lohikosken ja J. Westerbackin. Sen sijaan koko maailman autuutta väkevästi saarnannut Pietari Kurvinen jäi Sleyhyn Yhdistys sai kirjelmiä puolesta ja vastaan. Yhdistys menetti huomattavan osan aktiivisesta jäsenpapistostaan, kirkollinen luottamus yhdistykseen väheni, ja Sley joutui oppositioasemaan kirkossa. Toisaalta vapaitten maallikoitten jyrkän ryhmän erottaminen puhdisti ilmaa ja yleisen vanhurskauden ja vapaan armon oppi naulittiin (kuten Engström sanoo) Sleyn keskeiseksi ohjelmaksi. Tulevat vuodet näyttivät, että yhdistys keskittymällä omaan toimeensa ja ollen arvostelun alla uskollinen omalle hedbergiläiselle näylleen keräsi uutta voimaa, joka tuli näkyviin 1900-luvun alussa Japanin-lähetyksen kasvuna ja vuodesta 1906 Sleyn paikallisosastojen ja kaiken toiminnan suurena laajentumisena.

SLEY ja laulava evankelinen liike

Sleyn johtama evankelisuus on ollut laulava liike. Monia laulukirjoja, joista tärkein, Siionin Kannel ja toinen kokoelma Sionsharpan kumpikin alkoivat ilmestyä 1874. Edelleen kumpikin kirja voimakkaina käytössä. Kuorotoiminta käynnistyi jo 1880-luvulla (Helsingin kuoro juhlii tässä kuussa 120-vuotista toimintaansa). Sleyn Nuorisoliittojen kuoroille ryhdyttiin järjestämään 1900-luvun alussa omia laulujuhlia. Nykyisin Sleyn paikallisosastojen kuorot tai nimellä "Kokkolan evankelinen kuoro".

RUKOUSHUONEET

Evankelisen herätysliikkeen aktiivisuuden yhtenä mittarina on vuosikymmeniä ollut jäsenmäärien, juhlien, julkaisutoiminnan, lähetystyön sekä paikallisosastojen ohella omat rukoushuoneet ja Lutherin kirkot. Evankelinen kansa on ollut organisoivaa ja rakentavaa väkeä. Ennen kuin kansanopistojen ja leirikeskusten pystyttämisen buumi alkoi, liikkeessämme rakennettiin rukoushuoneita toistasataa kappaletta. Se tapahtui pääosin aikana, jolloin seurakunnilla ei vielä ollut seurakuntataloja eikä tietenkään maaseudun syrjäkylissä kirkkoja. Rukoushuoneita sen sijaan nousi ympäri maata, ja sillä oli merkitystä myös seurakuntien kannalta. Samaan sarjaan kuuluvat myös Evankeliumiyhdistyksen kaupunkeihin keskittyvät suuremmat kokoustilat, Luther-kirkot, -talot ja -salit.

Rukoushuoneitten esikuvaa saatiin meille Tanskasta. Myös esim. Viron herrnhutilaisliikkeessä on rukoushuoneet tunnettu. Evankeliset hankkivat jo 1800-luvulla rukoushuoneita esim. Helsinkiin, Tampereelle, Turkuun ja Viipuriin. Kaikki eivät kuitenkaan olleet Sleyn nimissä. Evankeliumiyhdistyksen nimiin niitä ruvettiin yleisesti ottamaan vasta 1900-luvun alussa. Silloin laajamittainen rukoushuoneitten rakentaminen pääsi vauhtiin ja jatkui vuosikymmeniä. Esimerkiksi vuoden 1927 toimintakertomus sanoo, että maaseuturukoushuoneita oli Sleyn nimissä 43 kappaletta, kaupungeissa siis joitakin lisää. Rovasti K. V. Tammisen johtajakaudella vihittiin kymmeniä rukoushuoneita, osa niistä jäi rajan taakse ja tuhoutui sodassa. Rov. Rapelin aikana rakennettiin edelleen maalaisrukoushuoneita, mutta myös kaupunkeihin suurempia ja modernimpia työkeskuksia (Pori, Turku, Jyväskylä, Hämeenlinna jne.), joiden yhteydessä on myös rukoushuonesali, osa niistä kirkoksi vihitty. Vuoden 1970 jälkeen ei ole hankittu montakaan kokoustilaa. Lapuan Väinönkartano vihittiin 1989 ja Hyvinkään Harjutalo 1990. Allekirjoittaneen työaikana on saatu uusi rukoushuone Riihimäelle uuden talon osana 1991. Rukoushuoneen tai Lutherin kirkon tontilla on merkittävää lisärakentamista 1990-luvulla tapahtunut mm. Lahdessa.

Jo 1970-luvulla alkoi vanhojen, käyttämättömäksi tulleiden rukoushuoneitten myynti tai purku. Sleyn rukoushuoneitten määrä laski vuoden 1968 111:stä vuoden 1980 87:een sekä vuoden 1990 68:een. Siinä määrä on pysynyt ollen nyt noin 65. Lisäksi tulevat leirikeskukset.

Sleyn rukoushuoneet ovat Jumalan sanan ja kalliin evankeliumin julistusta varten ja kaikkeen siihen liittyvää toimintaa varten. Laulukuorot, raamattu- ja lähetyspiirit, lapsiryhmät ja nuorisoporukat jne. kokoontuvat niissä. Luther-kirkoissa pidetään myös jumalanpalveluksia, joiden suosio on 1990-luvulla ollut kasvussa. Joillakin paikkakunnilla myös paikallinen seurakunta käyttää rukoushuonetta esim. päiväkerhotilana. Olemukseltaan Sleyn rukoushuoneet ovat evankeliumin tukipaikkoja. Niissä tahdotaan pitää esillä kirkkaana Golgatan verievankeliumi ja vapaa armo sekä koko luterilainen oppi.

Kiistoja siitä, kuka rukoushuoneessa saa esiintyä ja mitä siellä esitetään, on ollut aina 1800-luvulta asti, kokonaisuutena kuitenkin vähän. Vuosisadan alussa vapaille maallikoille ja 1920-luvun kirkkokriisissä tunnustuskirkkoon liittyneille Sley ei antanut enää rukoushuoneitaan. Myöhemminkin on siellä täällä jouduttu vetämään rajaa, viime vuosinakin, helluntalaisuuteen. Nykyaikana eräillä uusilla ryhmittymillä tuntuu olevan kiinnostusta rukoushuoneitamme kohtaan. On kuitenkin selvää, että Sley yksin vastaa niiden käytöstä. Käytännössä paikallisosasto ja sen puheenjohtaja ratkoo asioita, mutta periaatelinjaukset kuuluvat ilman muuta Sley'n johtokunnalle ja toiminnanjohtajalle. Siksi olisi rukoushuoneitten käytöstä yhdessä keskusteltava, jos ongelmia tai epäselvyyttä ilmaantuu. Rukoushuoneissamme järjestetään ensi sijassa Sley'n toimintaa ja kolehdit kerätään omalle yhdistykselle.

Rukoushuoneitten ja Luther-kirkkojemme historia sekä tämän päivän toiminta on kaunis osoitus uskovan kansan vastuuntunnosta ja halusta palvella. Sley ei kykene palkkaamaan vahtimestareita ja muita työntekijöitä, suuri osa työstä tehdään siis vapaaehtoisesti.

LÄHETYSJÄRJESTÖKSI 1900 / 1954 jne.

Evankeliumiyhdistys on yksi kirkkomme virallinen ulkolähetysjärjestö. Tuo virallinen status saatiin samaan aikaan Suomen Lähetysseuran kanssa 1954 (Laajennettu Piispainkokous).

Evankelinen väki oli lähetysharrastusta toteuttavaa aina F. G. Hedbergistä alkaen. Suomen Lähetysseuraa perustettaessa evankelisia oli mukana. Oman lähetyskentän avaamisesta käynnistyi keskustelua 1890-luvun lopulla. Silloin strateginen huomio oli ”Japani johtaa idän kansoja”. Sinne avattiin Sley'n ensimmäinen lähetyskenttä ja ensimmäiset lähetit lähetettiin Japaniin v. 1900. Toinen Sley'n kenttä 1969 Kenia, sitten Papua Uusi Guinea 1981 (Australian lut. kirkon kautta), ja 1980-luvun lopulla Sambia, Malawi, Kamerun ja 1990-luvun alussa Venäjä. Ulkolähetettä nykyään noin 40. Edelleen Sley'n yksi tärkein imago sekä tehtävä kirkkoon päin on olla lähetysjärjestö. Mukana kehitysyhteistyötä, koulutusta jne. Kuitenkin evankeliumin todistus on tärkein joka kentällä.

NUORISOLIITOT (Paikallisosastot) vuodesta 1906

Paikallinen organisoituminen alkoi jo 1880-luvulla, jolloin saatettiin puhua Sley'n haara-osastosta. Evank. Luth Nuorukaisyhdistyksellä oli ainakin 9 osastoa (esim. Helsinki, Forssa) ja keskuspaikaksi koettiin Viipuri. Härmän kokouksen jälkeen Viipurin yhdistyksestä tuli Sley'n kilpailija, kun vapaat maallikot valtasivat sen.

Evankeliumiyhdistys vastasi maallikkotoimintaan viisaasti maallikkotoiminnalla ja perusti vuonna 1906 ”Luth. Evankeliumiyhdistyksen Nuorisoliiton”, jolle ryhdyttiin perustamaan paikallisosastoja ympäri maata. Ensimmäiset syntyivät siten, esimerkkinä Helsinki, että lakkautettiin Nuorukaisyhdistyksen haaraosasto ja samat ihmiset perustivat Sley'n yhteyteen Nuorisoliiton osaston. Tätä kautta Evankeliumiyhdistyksen organisoituminen jatkui hyvin vilkkaampana ja keräsi pian tuhansia ihmisiä jäseniksi. . Se tarkoitti Sley'n paikallisosastoja, joksi nimi virallisestikin muutettiin vuonna 1961.

Vuonna 1923 alettiin perustaa osastoille maakunnallisia Nuorisoliittopiirejä. Niistä edelleen muutama on toiminnassa (Etelä-Savon ja Kymen piiri, Hämeen–Uudenmaan piiri jne).

MUITA TYÖMUOTOJA

Raamattukursseja pidettiin täyttä päätä jo 1920-luvulla, esim. v. 1927 24 kurssit eri puolilla Suomea. 1980-luvulla suuri tempaus, yli 200 seurakunnassa oli Raamattu tutuksi -sarjat.

Koululaistyö ja varhaisnuorisotyötä: oppikouluissa ja leireillä 1920-luvulta alkaen.

Ylioppilaskoti Domus Evangelica alkoi toimintansa 1904 syksyllä vuokratiloissa. Ainakin Iso Roobertinkatu 3–5:ssä se toimi ja sieltä muutti 1908 Malminkadulle, isäntänä oli itse johtokunnan puheenjohtaja Klas Ekroos silloin ja johtajattarena/emäntänä Hilma Engström. Kyseessä on maamme vanhin tai vanhimpia kristillisiä ylioppilaskoteja.

Oppikoululaisten kerhotoimintaa ja lieritoimintaa 1920-luvulla. Evankelinen ylioppilas- ja opiskelijatoiminta käynnistyi Sley'n puitteissa 1930-luvulla. Evankelinen Ylioppilasliitto, nykyään nimellä Evankeliset Opiskelijat (EO Helsinki, Turku, Tampere, Hämeenlinna, Joensuu, Jyväskylä, Kouvola, Oulu, Seinäjoki, Vaasa jne.). Koululaistoiminta.

Sley on usein uusien toimintamuotojen käyttöön ottamisessa kulkenut edellä kirkkomme seurakuntia. Jo ennen kuin seurakunnissa yleisesti Sleyllä on ollut esim. kuorotoimintaa, leiritoimintaa, radiotyötä, katulähetystyötä, kansanopistojen kautta koulutustyötä, lapsityötä jne. Pyhäkoulutyö oli esim. 1930-luvulla laajaa, jopa 800 lasta oli silloin Helsingissä Sley'n rukoushuoneissa.

Kansanopistojen toiminta on ollut evankelisuudessa laajempaa kuin missään toisessa liikkeessä. Vanhin opisto, Karkun evankelinen opisto on toiminut 85 vuotta. Suomenkielisiä evankelisia opistoja on 10, ja ruotsinkielisiä 2 kpl. Suomenkieliset on perustettu vuosina 1918–1949.

Sleyllä on myös leirikeskuksia eri puolilla Suomea, rakennettu sotien jälkeen, pääosin 1960–1980 - luvuilla.

S L E Y NYKYÄÄN

Jäseniä valtakunnallisessa Sleyssä yli 4000 sekä erikseen paikallisosastoissa noin 15.300 (monet samoja). Täysaikaisia työntekijöitä (opiston kanssa) noin 110, joista ulkomailla noin 40. Vuosibudjetti noin 10 milj. euroa.

Evankelisista **kansanopistoista** (suomenkielisiä 10 kpl) kaksi on siirretty suoraan Sley'n alaisuuteen (Karkku ja Nurmes), muihin on läheinen yhteys.

Kustannusyhtiö: erillisessä yhtiössä 1970-luvulta alkaen, Sley-Kirjat Oy (3–5 lehteä, 40–50 kirjaa vuosittain)

Yhdistyksellä kolme **lehteä**: Sanansaattaja (vuodesta 1876), Vinkki (entinen Lasten Lehti 1890-luvulta) sekä nuorten lehti NUOTTA, jota julkaistaan yhdessä Kansanlähetyksen kanssa. NA-toiminta julkaisee NA-Profiili-lehteä.

Lähetyskentät: Japani, Kenia, Sambia, Kamerun, Venäjä. Tuetaan myös Malawin, Viron, Korean ja Papua Uusi Guinean kirkkoja. Kirkon virallinen lähetysjärjestö, jolla nimikkosopimuksia seurakuntien kanssa yli 300 kpl.

Kotimaassa tärkein työala on **julistus- ja opetustoiminta** ja siihen liittyen myös jumalanpalvelukset.

Sleyn **kotimaan työ** jaettu 13 alueelliseen piiriin, joissa piirihohtaja ja piirien johtokunnat. Niiden alla siis noin 310 paikallisosastoa.

Musiikkityössä oma sihteeri, kuorotoimintaa ja musiikkiryhmiä (30–35). Oma laulukirja Siionin kannel vuodesta 1874, viimeinen uudistus valmistui 1999. Levitetty historian aikana yli 1 milj. kpl.

Viime vuosina uutta nousua **nuorisotyössä:** Maata Näkyvissä -festarit Turussa ovat Pohjoismaiden suurin kristillinen nuorisotapahtuma, paikalla jopa 11.000 nuorta. Opiskelijatyössä nousua. EO toimii 10–11 paikkakunnalla.

Sleyn aikuisväestön suurin tapahtuma on edelleen vuotuinen valtakunnallinen **evankeliumijuhla**, joka kesällä 2003 pidettiin Harjavallassa (10.000 / 20.000 kuulijaa). 4300 tilaisuutta v. 2002 ja niissä yli 300.000 osallistujaa.

Edelleen evankelioimistyötä, lasten ja varhaisnuorten toimintaa, perhetyötä. Sosiaalista ja diakonista työtä Sleyn vapaaehtoinen Katulähetys Helsingissä (yli 50 v) ja Väinölä-koti Espoossa.

Yhdistyksen tehtävänä on edelleen Kristuksen pelastavan evankeliumin vieminen eri kanavilla ihmisille kotimaassa ja lähetyskentillä. Se on Kristuksen lunastustyön, Golgatalla tehdyn sovintotyön tarjoamista syntisille. Vapaan armon julistusta. Syntien anteeksisaamista. Kristuksen ristien työn julistamista. Jeesuksessa syntinen saa jo olla autuas ja pyhä, ei itsensä tähden vaan Kristuksen tähden. Tämän pettämätön Jumalan sana opettaa ja lupaa. Jumalan sanan arvovalta on evankelisessa liikkeessä aina on tärkeä, mutta ei ikään kuin irrallisena, vaan juuri, jotta voitaisiin uskoa Jeesuksen ja että olisi luotettava lähde, mistä omistaa evankeliumi.

Sleyn johtama evankelisuus on edelleen selvästi luterilainen ja opillinen liike, kansanliike, herätysliike (tavoittava ja evankelioiva työ), kasvatusliike, tunnustusliike, lähetysliike. Opillinen liike ei ole mikään vastakohta sille, että tarvitaan ihmisen etsimistä, kuuntelemista ja heikon vierelle asettumista, armahtamista. Lyhyesti: **herätysliike ja lähetysliike.**

Sley tunnetaan Luther-julkaisijana (mm. virallinen kirkkomme Tunnustuskirjat Sleyn kautta) ja Jumalan sanan arvovaltan puolustajana ja evankeliumin avaruuden, lunastuksen, Golgatan sovituksen saarnaajana. Erityisesti pyhä kaste ollut ja on liikkeessä korostettuna.

Sleyn toiminta on merkittävää koko Suomessa toimivana isona kansanliikkeenä, kasvattajana (opistot, saarnakurssit, vapaaehtoisille työntekijäkurssit, osastoiminnan organisaatio, sittemmin Raamattu tutuksi -luennot, kuorokoulutus jne.). Sley tahtoo edistää sitoutumista Jumalan sanaan, kristillisiin arvoihin ja kristilliseen perhe-elämään ja etiikkaan. Kansainvälisyyskasvatus nousee esille lähetystyön kautta. Aina kuitenkin keskeisintä lähetystyössä kuten kotimaassakin on Kristus-julistus.